

Priekšvārds

Mūzikas akadēmijas rakstu trešajā krājumā publicētie materiāli veltīti divām vadītēm. Viena no tām ir *Vācbaltiešu un latviešu mūzikas sakari, otra – Latviešu mūzika ārzemēs*. Abām šīm tēmām muzikologi jau vairākkārt pievērsušies, jo īpaši pēcpadomju periodā. Tomēr tās ir pietiekami plašas, lai to ietvaros ik pa brīdim uzietu arī jaunus, nepilnīgi aplūkotos vai pat vēl pilnīgi neskartus izpētes objektus.

Krājumu ievada **Kevina K. Kārnesa** raksts "*Dziesmu rota*" dziedātājtautai: *Krievijas vēstures epizode, Herdera tradīcija un Baltijas nacionālisma uzplaukums*. Šis amerikāņu muzikologa pētījums ir savdabīgs vērojums no malas, kas aptver būtiskas norises 17.–19. gadsimta Latvijā, izvērtējot tās laikmeta politisko un kultūras strāvotību kontekstā; arī lasītājus tas, domājams, rosinās paraudzīties uz daudziem mūsu mūzikas vēstures faktiem jaunā gaismā. K. K. Kārnesa raksts pirmoreiz publicēts izdevumā *Journal of the Royal Musical Association*, 2005. gada 2. numurā (130. sējumā), un tā tulkojumu latviešu valodā veikusi Maija Sīpola. Mūzikas akadēmijas rakstiem piedāvāto versiju autors ir mazliet papildinājis un pārveidojis, novēršot atsevišķas angļu pirmavotā iezagušās neprecizitātes. Otrs raksts rubrikā *Latviešu un vācbaltiešu mūzikas sakari* ir **Baibas Jaunslavietes** veidotais *Ieskats vācbaltiešu dziesmu svētku vēsturē*. Tajā apkopota samērā plaša informācija par šo svētku norisi, to galvenajiem koncertiem un repertuāru; balstoties uz vācu preses izdevumos fiksētajām laikabiedru liecībām, ieskicēta arī pati svētku gaisotne. Īpaši akcentētas tās vācbaltiešu dziesmu svētku iezīmes, kas ietekmējušas latviešu koru kustību.

Rubriku *Latviešu mūzika ārzemēs* ievada **Ineses Žunes** raksts *Olafa Ilziņa un citu Latvijas vijolnieku trimdas ceļš*. Tas veltīts savulaik Latvijā populāram un vēlāk arī pasaulē atzinību iemantojušam māksliniekam – cita starpā Kšištofa Penderecka *Capriccio* pirmatskaņotājam (1976), kurš kopš apmešanās uz dzīvi Venecuēlā 20. gadsimta 40. gadu nogalē pamazām zaudējis ciešāku saikni ne vien ar dzimteni, bet arī ar lielākajām trimdas latviešu kolonijām un līdz ar to nepelnīti piemirsts. Interesi saista arī I. Žunes rakstam pievienotie retu fotomateriālu pirmpublicējumi. Savukārt **Anitas Miķelsones** pētījums *Volfganga Dārziņa estētiskie uzskati viņa atziņās un skaņdarbos* veltīts komponistam, kuram šogad jau nosvinēta 100 gadu jubileja atcere. Autore aplūkojusi V. Dārziņa mūzikas stilu saiknē ar paša komponista paustajām atziņām par dažādiem 20. gadsimta skaņumākslas strāvotību. Tās rodamas gan viņa vēstulēs, gan daudzajās recenzijās; līdz ar to raksts papildina arī priekšstatus par latviešu mūzikas kritikas vēsturi.

Jeļenas Ļebedevas pētījums *Formveides īpatnības Jāņa Kalniņa kordarbos* ir pirmā plašākā publikācija, kurā J. Kalniņa daiļrade iztirzāta analītiskā rakursā, detalizēti iedziļinoties viņa mūzikas iezīmēs. Rakstā ietvertas daudzas atsevišķu skaņdarbu parauganalīzes, kas, domājams, radīs vietu arī mācību procesā un bagātinās vokālo formu analīzes metodoloģiju. Savukārt **Georga Pelēča** raksts *Kontrapunkta un fūgas profesors savu*

skaņdarbu kontrapunktos un fūgās (polifonija Tāļivalža Ķeniņa mūzikā) ir būtisks ieguldījums polifonijai veltītās latviešu muzikoloģiskās literatūras klāstā. Šis pētījums sniedz ne vien vispusīgu priekšstatu par polifonijas paņēmieniem T. Ķeniņa daiļradē, bet arī virkni jaunu atziņu, kas skar polifonijas teoriju kopumā (piem., iespējas izmantot Sergeja Taņejeva izstrādātos principus laikmetīgās mūzikas analīzē).

Krājumu noslēdz **Ilzes Valces** raksts *Imants Ramiņš un dažas viņa kormūzikas raksturierzīmes*. Ņemot vērā, ka pagaidām trūkst izsmeltošu pētījumu par šā komponista daiļradi, autore portretējusi viņu dažādos rakursos – uzmanība veltīta gan I. Ramiņa mūzikas koppraktiskajam, gan arī biogrāfijai; turklāt īpaši izceltas tās dzīvesgājuma norises, kas izskaidro būtiskākās viņa skaņdarbu stila īpatnības. Tādējādi krājumā ietvertie raksti ļauj, lai arī fragmentāri, izsekot vairākām latviešu mūzikas attīstības līnijām no 17. līdz 21. gadsimtam.

Krājuma redaktore Baiba Jaunslaviete